

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernagdigst Privilegium.

Nr. II. Den 16 Marts 1799.

Offentlige Foranstaltninger.

Da de Reisende have benyttet dem saa meget af den i Collegial-Tidendens No. 44 s. A. ommældte Diligence, og General-Postamtet har fundet, at det svarer Regning at gjøre Brug af denne Befordring, saa lader samme nu, paa Hr. Erichsens Vognfabrik her i Staden, forfærdige en ligedan Diligence.

Angaaende den paa de danske vestindiske Øer i afvigte Efteraar udbrudte smitsomme Sygdom, hvorom i denne Tidendes sidste No. S. 149 er blevet meddeelt Efterretning, har Cancelliet, under 15 d. M., tilskrevet Stiftamtmanden over Sjællands Stift saaledes;

Pro Memoria.

En fra det kongelige vestindiske guineiske Rente- og General-Toldkammer til Cancelliet indloben ubehagelig Efterretning angaaende den paa de danske vestindiske Øer

Der atter i afvigte Efteraar grasserende Sygdom, gjør det nødvendigt at bruge den yderste Forsigtighed i Henseende til de fra Bestindien i dette Foraar forventende Skibe.

Man har derfor om denne Sag ført Brevverling med den kongelige Quarantaine-Commission, og paa Grund af, hvad samme har yttret, holder man for, at, førend noget saadant Skib maa tillades Kommunikation med Landet, bør de Bedkommende undersøge Skibsskibets Mandskabets Sundheds-Tilstand ved at konferere Følkelisten med de inden Borde værende Mennesker, og, naar derved findes, at ingen inden Skibsborde siden Afgangens er død eller har været angreben af hidsig Sygdom, kan Skibet tillades at have Praktica; hvis derimod nogen inden Borde skulde findes at være anfalden af hidsig Sygdom eller nogen paa Reisen er død deraf, da bør Skibet paalægges Quarantaine efter Omstændighederne.

Man skulde altsaa tienligst anmode Deres Excellence at ville i Overeensstemmelse med Ovenansorte behageligen foranstalte det Fornødne.

Af samme Indhold er fra ovennævnte Kollegium afgaaet Skrivelser til Amtmændene Hansen, Lybekker, Moltke, Helfriedt, Rosenørn, Pens og Ferslev, Amtmændene i Norge, de i Hedemarken og Christians Amt undtagne, Færgelaugs-Kommissionen i Helsingør, samt Admiralitetet og General-Toldkammeret, hvilket

sidste

Kollegium desuden er anmodet om, at der igjennem samme maatte ei allene med de første herfra afgaaende Skibe, men endog med næste Post ved Breve over England, føies den Anstalt, at der i det Pas, som meddeles ethvert fra Vestindien afgaaende Skib, maatte mældes om Skibets og Landets Sundheds Tilstand, da saadant Pas, naar det indeholdt god Efterretning, kunde tjene Skibet til Befrielse for Quarantaine her i de danske Lande, om der tillige stet ingen hidsig Sygdom har været i Skibet paa hele Hjemreisen; hvorimod, naar det ei indeholdt Forklaring om fuldkommen Sundheds Tilstand, det dog vilde tjene til at gjøre Bedkommende her i Landet opmærksomme paa denne Sag.

Blandede Efterretninger.

I Anledning af en fra Taxer-Borgerne i Fredericia indkommen Forestilling, hvori de anholde om, at Vagterstatten sammesteds maa lignedes efter Brandforsikrings-Summen, i Stedet for efter Grundarten, eftersom mange Huse, og deriblant de anseeligste Bygninger ikke i den sidstnævnte findes anførte, har Cancelliet, paa Grund af de særdeles andragne Omstændigheder, og da det ikke er for Grunden, men for Bygningerne, at Vagterne holdes og lønnes, under 23 Februar tilskrevet Amtmanden over Bølle Amt, at Vagterstatten i Fredericia bør lignedes paa samtlige Huse deri

Byen

Vyen efter den Sum, som de ere taxerede for til Forsikring i Brandkassen.

Under 1 d. M. er det ved Reskript til Biskoppen over Viborg Stift fastsat: at Kapellaniet pro loco for Byrom, Vesterøe og Hals Menigheder paa Læssee skal herefter forandres til et residerende Kapellani (som Kongen selv forbeholder sig at bortgive), under følgende Bestemmelser:

- 1) at den residerende Kapellan nyder af Sognepræsten en Trediedeel af Sognenes Korn- og Qvægtlende, og om samme ikke fulde kunne udgjøre 70 Rdlr., da Sognepræsten at tillægge det Manglende;
- 2) at han paa samme Maade, som den hidtil værende Kapellan pro loco, beholder hvad denne har nydt af Afkidentser, Smaaredsel og Tiende-Gjæs, saavel som det ham af Landgilden og for Hals Skole tillagte, hvorhos han nyder fri Befordring til Sogns- og i Embeds-Forretninger;
- 3) at han, efter Reskriptet af 2 Marts 1742 s 4, nyder 3 Høitids-Offere, samt desuden tillades at lyse til Offers paa den Dag, den hidtil værende Kapellan pro loco har nydt Offer, for at tage imod Menighedernes frivillige Gaver, i Følge Reskriptet for Viborg Stift, af 21 Sept. 1771;

4) at

- 4) at ved indtræffende Vacance, saavel i Sognekaldet, som det residerende Kapellani, skal den efterblivende Præst, uden Betaling, forrette begges Embeder i Vacancen, hvilken skal regnes fra Dødsdagen eller Forslyttelsens Dato;
- 5) at der, af dette residerende Kapellani, ligesom af Landsby Sognekald, skal svares Naadsens, Aar og Enkemption efter Loven;
- 6) at Reglementet af 26 April 1754 i øvrigt skal være Reglen for dette Embeds-Førelse, alene, at dets 8 s forandres derhen, at paa den første Høitidsdag tager Sognepræsten, for de foransorte Menigheder, og paa den anden Høitidsdag Kapellanen, Offer i begge Kirker.

Allerede i forrige Aar har Direktionen for det kongelige Veisenhuus i Kjøbenhavn ved en given Leilighed andraget, at Veisenhuset har siden Ildbranden 1795 haft flere Udgifter end før, at Børnenes Klæder, Betjenterne paa Blaagaard og Økonomien der koster mere end alt dette forhen i Staden; at Stiftelsen har, siden foransorte Tid, ikkun nydt 200 Rdlr. af Apothek-Privilegiet, som tilforn indbragte den 1200 Rdlr. aarligen, at det er først nu at Stiftelsen skal begynde at høste Frugt af dens ny anlagte Bogtrykkeri, som før Branden gav, det ene Aar i det andet beregnet, over 2000 Rdlr. aarlig Fordeel, hvorimod Stiftelsen har siden Ildbranden
alene

alene maattet beskrive de forsøgte Udgifter af dens Renter, hvorfor Direktionen har været nødt til, at nedsætte Børnenes Tal, først fra 120 til 110, og siden Paaske i Fjor fra 110 til 100, men at Stiftelsen desuagtet ikke kan bestaae, naar ikke kraftigere Midler bleve iverksatte, indtil den, om nogle Aar, kan opvinde hvad den har tabt. Bemældte Direktion har paa ny, under 8 Febr. d. A., forestillet: at uagtet ingen af Veisenhusets Kapitaler nogensinde har staaet frugtesløs, maa Stiftelsen, efter det Anførte, dog aarligen sætte til, istedet for at opvinde noget af dens virkelige Underballance, som allerede til sidste Oktober f. A., da Kuratorernes seneste Regnskab blev sluttet, var henimod 18.000 Rdlr., omendstjændt Renterne af den, lige til 11 Juni Termin f. A. indkomne Branderstatning ogsaa ere fortærede, og at det derfor ikke er uden Grund, at Direktionen ved Stiftelsens forringede Indtægter og alle Fornødenheders høie Priis, maa frygte for dennes forestaaende Stjæbne, dersom der ei snart søies den kraftigste Foranstaltning imod dens Undergang. Til jo før jo heller at forhindre denne, yttres Direktionen, at den intet sikkrere Midel kjender, end det, som under lignende Omstændigheder er anvendt ved Opfostringshuset, nemlig: samtlige Veisenbørns Udsættelse indtil videre. Vel er ikkun et vist Antal af Opfostringshusets Børn udsat, men herved bemærkes: dels at denne Stiftelse havde flere Børn end Veisenhuset, og dels at dens Bygning

endnu

endnu er i Behold, samt at man, ved at udsætte nogle af Rejsenbørnene, og beholde de øvrige paa Blaagaard, ikke vilde opnaae Hensigten, da de samme Betjenter maatte beholdes for de overblevne Børns Skyld, hvorknod de, ved alle Børnenes Udsættelse, kunde enten anbringes andetsteds, eller paa anden Maade affindes. I øvrigt anmærkes: a. at dette Middel af Stifteren selv skal være bleven anvendt efter Ildbranden 1728; b. at det efter Stiftelsens nærværende Omstændigheder er det eneste til at værne om dens Foundation; c. at der ikke tvivles paa, at jo især Hovedstadens Indvaanere ville findes villige til at imodtage de udsættende Børn for den Betaling, som kan bydes dem, da de fleste af Børnene have Paarørende eller Venner, hvorved baade deres Behandling kunde ventes bedre, og Opsigten over dem lettere finde Sted; d. at dette er den eneste Maade, hvorpaa der kan have Udsigt til, at Børnenes Antal med Tiden kan forøges, hvilket sidste er Fundatsens Hensigt, og hvormed man var i Begreb, da Ildbranden opkom. I fald Forslaget bifaldes, vil Direktionen indkomme med nærmere Forestilling om den Maade, paa hvilken den troer, at Børnenes Udsættelse bedst kunde skee. Efterat Cancelliet har foredraget Hs. Majestæt denne Sag, har Allerhøiøstamme, under 1 d. M., resolveret saaledes:

”Efter de anførte Omstændigheder bifaldes Direktionens Forslag, i hvis Følge Os forelægges dens nærmere Plan desangaaende.”

Den 6 d. M. er E. C. Müller efter Ansøgning i Raade entlediget fra sine Embeder som Birkedommer og Skriver ved Ørslev Klosters Birk under Viborg Stift, samt forundt de blandede Rettigheder, som, efter Lovene, tilkomme lige med Adelen privilegerede Personer, imod at han, efter sit Tilbud, overdrager for bestandig til Hs. Majestæt Kalbs-Rettigheden til Nødager og Gjerlev Kirker.

Da det er bragt i Erfaring, at der i Christiania skal cirkulere endeel falsk Mynt, saa ere General-Auditor Bornemann, samt Assessor og Politimester Fleischer, der paa Stedet, under 7 Marts, befalede, som Kommissærer at samtmentræde, for paa det Noieste at undersøge denne Sag, og tage de efter Omstændighederne fornødne Forholdsregler til at opdage og anholde alle dem, der have udgivet eller søgt at udgive saadan falsk Mynt.

Ved et, under 1 April 1797 oprettet Testamente have Hans Bruun Eller og Haagen Pedersen Leed, begge forhenværende Viinhandels Kompagnoner her i Hovedstaden, til de Fattige i Trinitatis Sogn i Kjøbenhavn legeret den Kapital 400 Rdlr., som efter den Længstlevendes Død udbetales til Pleie-Kommissionen i henvældte Sogn. Videre er det i samme Testamente bestemt, i det Tilfælde, at nogen af de nævnte Arvinger til H. B. Ellers Hovedlød, naar Testamentet sæt-

tes i Erekution, ei skulde være i Live, at Trinitatis
Sogns Fattigskole da til saadanne Lodder skal være even-
tuel Arving: til denne Skole er ogsaa af H. P. Reed
legeret 300 Rdlr., hvilke dog ei tilfalde Skolen, førend
Christiane Lund, en Datter af forrige Skovfoged Lund,
er død, da hun oppebærer Renterne af dem, saalange
hun lever. Desuden er denne Skole ogsaa indsat til
eventuel Arving af H. P. Ellers Hovedlod, hvis ingen
af de i Testamentet nævnde Arvinger skulle være i Live,
naar Testamentet erequires.

Dette Testamente er, under 8 Martii, d. A.
konfirmeret.

Bed et, under 7 Juli s. A., oprettet og under
8 Martii d. A. gratis konfirmerede Testamente har Sus-
sanne Katrine Breitendich, Enke efter afgangne Klokker
Haaber, indsat Fattigvæsenet i Kiøbenhavn til sin Uni-
versal-Arving, under følgende Bestemmelser: Naar
Begravelses-Omkøstningerne, den Kapital 500 Rdlr.
som udbetales Testatrixes Stiffen, Student J. J. Haa-
ber, Skifteforvalterens Honorarium v. s. v. ere udbe-
talte af de til Salg bestemte Efterladenskaber, udbetale Exe-
kutores Testamenti den øvrige Kapital til Direktionen for
Fattigvæsenet her i Staden, af hvilken Direktion den gøres
frugbringende saaledes, at den bliver fast og urokkelig og
stedse uformindsket: Renterne af Kapitalen udbetales aarli-
gen til 10 Personer, der saalange de leve, nyde, en 40 Rdlr.,

syv hver 20 Rdlr., en 14 Rdlr. og en 6 Rdlr. aarligen; skulde endnu noget blive af Renterne tilovers af denne til Fattigvæsenet skjenkede Kapital, da anvendes samme til de Fattige efter Direktionens Samvittighed og Gødsbefindende, og paa samme Maade anvendes Renterne, eftersom de Personer, der først nyde samme, efterhaanden uddøe; og skulde i Tiden Testatrixes egne og hendes afbøde Mandts Paarørende, der maatte være trængende og værdige til Understøttelse, fortrinligen have Ret til samme, og maatte saadan Hielp i saadant Fald ei være ringere end 20 Rdlr. aarligen for enhver især.

Til Cancelliet er indkommen Forespørgsel om: hvorvidt Fanger i Almindelighed ere Fængsel-Inspektørernes og Fængsogdernes vilkaarlige Behandling undergivne? I den Anledning har bemaalste Kollegium under 9 Marts sidstleden tilskrevet Amtmanden over Kalundborg Amt: at saalidet som der, i Følge selve Tingens Natur, i Almindelighed kan nægtes By-, Herreds- og Virkfogderne, som skal have Indseende med Fængslerne og de Fangne, Ret til, imod disse at anvende de (endog haarde) Midler, som ere fornødne til Sikkerheds, Ordens og Roligheds Bedligholdelse, saalidet bør enten deres eller de dem underordnede Fængsogders Forhold mod de Fangne være uden Ansvar, naar de Grændser overskrides, som Menneskefjærlighed sætter.

ter. Det bliver derfor, efter Lovgivningernes Aand, utvivlsomt, at By-, Herreds- og Birkfogdernes Forhold, i sidste Fald, bør og kan under Hovedsagen paakjendes for Overretten, men dette Forhold bør da være tilbørligen oplyst og beviist, enten med Vedkommendes egen nøiagtige Tilstaaelse eller Tingsvidner, saa meget mere, som Straffældigheden i Fogdens paaklagede Forhold ankommer paa samtlige tilværende Omstændigheder.

I en til det danske Cancellie indkommen Forestilling, er der forlangt en Bestemmelse i Henseende til, hvad Fremgangsmaade der skal bruges ved Sequestrationer af en Præstes Tiende til de udfordrende nødvendige Reparationer paa brostfældige Præstegaarde? I den Anledning har bemældte Kollegium, under Dags Dato, tilskrevet Biskoppen over Sjællands Stift saaledes:

- 1) at naar der ved Provsten skal skee den, efter et foresaaet Syn, nødvendige Reparation paa Præstegaarden, da bør Provsten, ved den verdslige Øvrighed paa Stedet, gjøre Arrest og Beslag paa saa meget af Præstens Tiende, som til Reparationen udfordres, saaledes: at Tiende-Øerne (eller Forpagterne af Tienden, isald Tienden er for vis Penge-Afgift overladt) tilholdes at betale Afgiften til Provsten, imod hans Qvittering.
- 2) Er Tienden afforderet i Gæd, eller skulde oppebæres paa Ageren, da foranstalter Provsten, at den, eller dens

dens i Sød bestemte Afgift, ved offentlig Auktion, bliver den Høistbydende, som kan svare til sit Bud, tilslagen, og Betalingen derfor Provsten, imod Qvittering, leveret.

- 3) Naar Provsten saaledes har forfikkret sig det, som Reparationen kan bekostes for, da lader han ved kyn-
dige Mænd forfatte et Overslag over det, som skal re-
pareres, aldeles overeensstemmende med Synet over
Præstegaarden, ved hvilket Overslag, saa nøie som
muligt, bør bestemmes baade hvad der skal bygges,
og hvorledes det skal bygges, hvilket alt anslaaes i
Penge; hvorefter Provsten ved offentlig Licitation,
som han selv holder, lader det bestemte Arbeid til-
slaae den Mindstbydende.
- 4) Naar Arbeidet er færdigt, bør det ved lovligt Syn
afleveres paa dens Bekostning, som har paataget sig
det, førend det af Provsten betales.
- 5) Alle de øvrige Omkostninger ved Reparationen, og
denne foreskrevne Fremgangsmaade, føres Præsten til
Regning og afkortes i Tiende-Beløbet, og det over-
kydende leveres Præsten, tilligemed Sequestrationens
Ophævelse. Og
- 6) Naar Provsten har fulgt denne Fremgangsmaade,
staaer han ikke til noget videre Ansvar. Finder Præ-
sten sig ikke fornøiet med Beregningerne og den øvrige
Omgang, da indsendes Sagen til Biskoppens Af-
gjørelse.

I øvrigt falder det af sig selv, at dersom Tienden er pantsat, maa man enten vige for Panthaveren, og holde sig til Præstens andre mindre visse Indkomster, eller og, ved Domstolene udholde en præference Despute med ham.

Til det danske Cancellie er indkommen en Forespørgsel: om hvorvidt en Sorensriver er berettiget til at lade Forhører afholde, paa sine Begne, ved Lehnsmændene? Efterat have derover indhentet Høiesterets Betænkning, har bemældte Kollegium, under Dags Dato, tilskrevet Amtmanden over Frederikstad og Smaalehnene saaledes:

Omenskjøndt det vel ei kan nægtes, at Lehnsmændene ere Rets-Betjente, og undertiden kunne have med judicielle Forretninger at gjøre, ja endog under Anholdelsen af Forbrydere kunne foretage et Slags interim's Forhør, som viser Anledningen til Anholdelsen, hvilket tilstilles Fogden, og tjener til videre Veiledning i Sagen, saa er det dog klart, naar man konsererer den 25 § i Forordningen af 3 Juni 1796, at den vedkommende Rets Betjent, som den 25 § paalægger, at holde det egentlige Forhør over begangne Forbrydelser, alene er den Dommer, som paa det Sted, hvor Forhøret skal optages, har Jurisdiktion. Derom kan saa meget mindre være Tvivl, som den 26 § har forudsæet det Tilfælde,

de,

de, at Dommeren kunde være forhindret fra, inden de fastsatte 24 Timers Forløb at optage Forhøret, i hvilket Tilfælde Forordningen ikke substituerer nogen anden til denne Forretning, men paalægger ham selv uophødeligen at iværksætte dette, saasnart See kan.

Cancelliet finder altsaa, at en Sørenskriver er uberegtiget til, at lade Forhører afholde ved Lehnsmændene.

3 Anledning af en indkommen Forespørgsel, om hvem det tilkommer at betale de Omkostninger, som forårsages ved Undersøgelser om Snive, samt ved at lade de med Snive befængte Heste dræbe og nedgrave i Jorden, har Cancelliet under Dags Dato tilfrevet samtlige Pvrigheder i Danmark, at forberørte Slags Udgifter, i Analogi af Plakaterne af 3 April 1789 og 20 December 1793, bør lignedes paa Hartkornet,

Ledigt Embede.

Under det danske Cancellie: Land-Physikatet i Hedemarkens Amt.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 6 Marts er Sognepræsten til Tved og Birkenæs, W. S. Abel, udnævnt til Sognepræst for Bindsøe Præstegjæld i Christiansands Stift, og i hans Sted ansat Personel-Kapellan J. M. Lassen; den residerende Kapellan ved St.

Hans

Hans Menighed i Odense, H. E. Bunkesfod, ligeledes til Sognepræst for bemældte Menighed. Den 15 er Kand. Theol. N. Meldal konfirmeret til Kapellan pro Persona for Tvede og Linde Menigheder i Aarhus Stift.

Under det tydske Cancellie: Den 8 Marts er Landsfogden paa Sylt, P. Matthiesen, beskikket til Raad ved den holstenske Landregjering i Glückstad, E. W. v. Ahlesfeldt, Overrets-Raad i Slesvig, og E. Greve af Ahlesfeldt, Regieringsraad i Glückstad, ligeledes til Landraader i Hertugdømmene Slesvig og Holsteen, og til bestandige Medlemmer af Landretten; Kirurgus J. E. Hoffman udnævnt til Skarpretter i Altona og Herskabet Pinneberg; H. B. E. Doenicker til Degn og Skoleholder i Geissen i Amtet Ahrensboeck, og Kand. Theol. A. Mømsen konfirmeret til Froprædikens-Præst i Staden Sønderborg.

Under Generalitetet: Den 8 Marts ere Premier-Lieutenant v. Schack af Liv-Regimentet lette Dragoner, og Second-Lieutenant de Fontenay af 1ste sjællandske Batallion let Infanteri, efter Ansøgning, i Naade affledigede; og Under-Officererne E. R. v. Arnegaard af Kronprindsens og E. E. v. Winther af det andet Aggershusiske Infanteri-Regiment, udnævnte til Fændricker à la suite resp. ved det 1ste og 2det aggershusiske Infanteri-Regiment.

Under

Under General-Toldkammeret: Den 27 Februar er Told- og Konsumtions-Inspektøren i Faaborg, F. E. Ørn, efter Ansøgning, i Raade afskediget med Pension, og D. Melbye udnævnt i hans Sted til Told- og Konsumtions-Inspektør sammesteds; W. E. Albertus ligeledes til Told- og Konsumtions-Kasserer i Ebeltoft. Den 6 Marts er S. P. Groth beskiftet til Told- og Konsumtions-Kasserer i Kjøge; J. Bøye til Told og Konsumtions-Inspektør i Svendborg; T. Næss til Konsumtions-Kasserer i Frederiksfund; Lieutenant B. Hansteen til Told- og Konsumtions-Inspektør i Kjerteminde; J. G. Thode til Told-Inspektør i Sand, og J. J. Heide til Toldbetjent i Mandal.

Under Oeconomie- og Commerce-Collegium: Den 27 Februar er forrige Lieutenant i Sø-Staten, og Huusfoged i Amtet Husum, C. E. Steman, tillige udnævnt til Brand-Direktør i bemældte Amt.

Under Admiralitetet: Den 1 Marts er Brygger J. Bøch ansat som yngst borgerlig Direktør ved Sø-Nærst- og Assistentens-Huset i Kjøbenhavn; Kapitain F. E. L. Harboe beskiftet til Chef for 1ste Artilleri-Kompagni i 2den Division Søfolk; Second-Lieutenant N. S. M. Lynch avanceret til Premier-Lieutenant, og Raderet Under-Officerer C. H. P. Donner til Second-Lieutenant.

Af denne Tidende udgives ugentligen eet Numer, der forsendes med de ridende Poster til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmene.